

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

«Затверджено»

рішенням Вченої ради

Горлівського інституту іноземних мов

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

(протокол № 5 від 28.12.2022)

Голова Вченої ради Є. Беліцька

СТРАТЕГІЯ БАГАТОМОВНОЇ ОСВІТИ

ГОРЛІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ДВНЗ

«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»

на 2023-2027

Дніпро 2022

1. ВСТУП

Курс України на європейську інтеграцію потребує якісного оновлення мовної політики. Вища освіта України зазнала певних важливих змін за останнє десятиліття з огляду на те, що українська мова посіла провідне місце в життєдіяльності університетів. У той самий час вивчення іноземної мови стає рушійною силою, що сприяє тісній інтеграції країни з Європейською багатомовною спільнотою.

У межах академічної спільноти вкорінюється усвідомлення того, що відточування майстерності у вживанні декількох мов одночасно зумовлює значні переваги для студентів під час навчання та у подальшому працевлаштуванні по завершенні навчання у закладі вищої освіти. До того ж, багатомовність відкриває Україні доступ до різних культур та сприяє розумінню власної ідентичності.

Як наслідок, питання розробки стратегії багатомовної освіти вимагає докладного вивчення й аналізу. Зазначена стратегія має на меті сприяти закріпленню Горлівського інституту іноземних мов (далі – ГІІМ) на позиціях регіонального лідера з орієнтуванням на багатомовну та мультикультурну перспективу як основу відточування академічної майстерності.

ВІЗІЯ – ГІІМ наслідуватиме багатомовність у стратегії свого розвитку як можливість гідного позиціонування себе серед вітчизняних та закордонних закладів вищої освіти.

Стратегія багатомовної освіти ГІІМ відповідає нормативно-правовій базі, а саме:

- Закону України «Про вищу освіту»;
- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»
- Положенню про Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»;

- Положенню про організацію освітнього процесу в Горлівському інституті іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Вихідні дані статистичного аналізу

Протягом 2020-2022 р.р. учасниками команди проєкту MultiEd було проведено дослідження. Метою аналізу постало простеження й визначення особливостей мовного середовища ГПМ та ДВНЗ ДДПУ.

Хвиля 1 – Травень 2020 – 449 респондентів (студенти та співробітники ГПМ)

Хвиля 2 – Травень-Червень 2021 – 998 респондентів (студенти та співробітники ДВНЗ ДДПУ)

42% респондентів у своїх відповідях зазначили, що їхня рідна мова представлена двома мовами: українською та російською. Для 49% опитаних рідною мовою є російська. Українська мова є рідною мовою для 8% опитаних.

Результати дослідження засвідчують, що вільно володіють українською мовою 72% опитаних. Розуміють, спілкуються, пишуть українською 25% респондентів; розуміють і трохи спілкуються 3%; розуміють але не говорять 1%, не знають мови 0% опитаних.

Вільно володіють російською мовою 92% респондентів. Розуміють, спілкуються, пишуть російською 8% опитаних; розуміють і трохи спілкуються 0%; розуміють але не говорять 0%; не знають мови 0% опитаних.

Вільно володіють англійською мовою 11% опитаних. Розуміють, спілкуються, пишуть англійською 38% опитаних; розуміють і трохи спілкуються 36%; розуміють але не говорять 12%; не знають мови 4% респондентів.

Викладачі наголошують, що мовою викладання є українська мова (99%), в той час як тільки 75% студентів зазначили, що українська мова завжди використовується як мова викладання. Це означає, що студенти так само, як і викладачі демонструють достатній продуктивно-перцептивний рівень володіння українською мовою. В той час, наявна невідповідність між відповідями студентів та викладачів, яка вказує на ймовірний процес прихованого викладання деяких навчальних дисциплін російською мовою (приблизно 10%). 15% процесу викладання реалізується англійською мовою, у той час як рівень очікування студентів щодо викладання мовних курсів англійською мовою є вищим на мовних кафедрах (до 25%).

Кількість респондентів, які зазначають, що українська (82%), та англійська (44%), мови є мовами першочергової важливості для навчання/роботи і кар'єрного зростання, є майже ідентичною серед викладачів та студентів (80%). Проте, 36% здобувачів та 13% викладачів є переконаними, що російська мова може стати у пригоді у їхньому професійному спілкуванні (вірогідно тому що вони мають надію спілкуватися цією мовою у східному регіоні України).

3% опитаних зазначили, що мають міжнародний сертифікат, який засвідчує рівень володіння англійською мовою. Решта – не має такого сертифікату (97%).

На питання, чому вивчаєте англійську, респонденти зазначили: щоб вільно спілкуватись – 61%; щоб читати та розуміти текст – 56%; щоб вільно подорожувати – 54%; щоб писати зрозуміло – 38%; щоб дізнатися про інші країни та культури – 32%.

65% опитаних зазначили, що викладанню англійської мови варто приділяти більше уваги.

Респонденти вважають, якби деякі дисципліни (окрім мов) у школі/університеті викладалися англійською, то розширилися би горизонти подальшої освіти (69%); покращилися б навички володіння англійської мови (66%).

Поза межами навчального закладу мовне середовище (неформальне спілкування, медіа споживання тощо) є переважно двомовним: україномовним / російськомовним (74-75%), російською та українською мовами одночасно (42%) виключно українською мовою спілкуються близько 17% респондентів, 5% - англійською. Інформацію та новини з мас-медіа та соціальних медіа респонденти завжди отримують 51% російською та 43% українською мовами. Англійською отримують лише 13% опитаних.

Українська мова превалує як мова наукових досліджень та публікацій (99%), а деякі публікації представлені англійською (16%) та російською (5%) мовами.

Для написання курсових робіт 90% здобувачів використовують українську мову. Для написання магістерських робіт завжди використовують українську мову – 98%, англійську – 13% (реферат роботи).

Під час дослідницьких проєктів, як зазначають опитані, використовується також українська мова (92%) та 30% використовують і англійську мову.

Для публікацій завжди використовують українську мову 90%. Англійську при цьому використовують – 30% опитаних.

Для офіційної комунікації адміністрація університету, як зазначають респонденти, завжди використовують українську мову (88%).

49% респондентів завжди спілкуються українською мовою між студентами та співробітниками університету.

58% респондентів зазначили, що співробітники університету між собою завжди розмовляють українською.

73% респондентів повністю погоджуються з твердженням «Багатомовність збагачує суспільство, тому її необхідно популяризувати в Україні».

2. ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ СТРАТЕГІЇ БАГАТОМОВНОЇ ОСВІТИ

ЦІЛІ

ЦІЛЬ 1. Усі студенти-випускники освітніх програм ГПМ та ДВНЗ ДДПУ є **двомовними** (М1 – українська мова, М2 – англійська мова); здобувачі кафедри романо-германських мов є **багатомовними** (М1 – українська мова, М2 – англійська мова, М3 – інші європейські мови) (до 2027 року).

ЦІЛЬ 2. Усі студенти всіх факультетів завершують навчання з рівнем володіння **українською мовою С1** (до 2027 року).

ЦІЛЬ 3. Усі **науково-педагогічні працівники і адміністративно-допоміжний персонал** спілкуються українською мовою на професійному рівні (до 2027 року).

ЦІЛЬ 4. Інтернаціоналізація науково-педагогічних працівників та здобувачів.

Завдання:

- удосконалення багатомовного / мультикультурного середовища ГПМ;
- сприяння розвитку двомовного (українська та англійська мови) та багатомовного (українська мова, англійська мова та інші європейські мови) мовного середовища у ГПМ;
- просування англійської мови як мови викладання (збільшити частку використання англійської мови до 25%);
- активне застосування CLIL методології (content and language integrated learning) у процесі навчання та викладання;
- популяризація вивчення інших європейських мов (німецької, французької, іспанської);
- плекання у здобувачів професійної мовної майстерності задля майбутнього кар'єрного зростання;
- просування ідеї багатомовності та мультикультуралізму.

Засоби:

Ц1

- З 1. Об'єктивно оцінити рівень володіння англійською мовою студентів, викладачів та співробітників.

- З 2. Збільшити частотність використання англійської мови як мови викладання до 25%.
- З 3. Активно застосовувати CLIL методологію (content and language integrated learning) у процесі навчання та викладання.
- З 4. Просувати вивчення інших європейських мов (німецької, французької, іспанської).
- З 5. Гарантувати, що здобувачі майстерно здійснюють іншомовну комунікацію та виявляють культурну компетентність, яких вони потребують для навчання та майбутньої професійної діяльності.

Ц2

- З 1. Об'єктивно оцінити рівень володіння українською мовою студентів.
- З 2. Просувати українську мову як мову спілкування (повсякденне спілкування, медіа споживання) у стінах закладу вищої освіти та поза його межами.
- З 3. Надавати підтримку тим, хто не володіє українською мовою.

Ц3

- З 1. Об'єктивно оцінити рівень володіння українською мовою викладачів та співробітників.
- З 2. Прийняти чітку інституційну мовну політику у ГПМ та керуватись нею в процесі спілкування, навчання та викладання.
- З 3. Надавати підтримку тим, хто не володіє українською мовою.

Ц4

- З 1. Удосконалити мультилінгвальне / мультикультурне середовище у ГПМ.
- З 2. Просувати мультилінгвальність та мультикультуралізм у змісті освітніх програм, побудові академічного та адміністративного дискурсу.
- З 3. Залучати викладачів англійської мови до участі у тренінгах та стажуваннях.
- З 4. Заохочувати викладацький колектив до підвищення рівня володіння англійською мовою.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

	Освітні програми з української мови	Освітні програми з іноземних мов	Освітні програми гуманітарного профілю	Термін виконання
М 1 Українська мова	C2	C1	C1	до 2027
М 2. Англійська мова	B2	C1	B2	до 2027

МЗ. Інші європейські мови (німецька, французька, іспанська)	NA	B2	NA	до 2027
---	----	----	----	---------

1 : Українська мова: рівень володіння

Усі студенти всіх факультетів завершують навчання з рівнем володіння українською мовою принаймні С1 (до 2027 року).

Програми з української мови (рівень С2) – до 2027 року.

2 : Англійська мова: рівень володіння

Для випускників лінгвістичних освітніх програм – С1

Для випускників освітніх програм гуманітарного профілю – В2 (до 2027 року)

Перелік **заходів** досягнення цілей подано у матриці (див. нижче).

МАТРИЦЯ ЦІЛЕЙ, ЗАСОБІВ ТА ДІЙ

	ЗАСОБИ	ДІЇ	ТЕРМІН ВИКОНАННЯ	ВІДПОВІДАЛЬНИЙ
ЦІЛЬ 1. Бі / Мультилінгвальність	З 1. Об'єктивно оцінити рівень володіння англійською мовою студентів, викладачів та співробітників	Запропонувати вступний тест для студентів з метою виявлення відповідного рівня володіння англійською мовою	Лютий 2023	Кафедра германських мов; кафедра англійської філології та перекладу
	З 2. Збільшити частотність використання англійської мови як мови викладання до 25%	Викладати 100% дисциплін українською мовою і 20% – англійською мовою з 1-го року навчання	2022-2023 навч. рік	Гаранти ОП, розробники ДЗВ, НПП
	З 3. Активно застосовувати CLIL методологію (content and language integrated learning) у процесі навчання та викладання	Організовувати семінари з CLIL методології для викладачів	листопад 2022	Команда проекту MultiEd
	З 4. Популяризувати вивчення інших європейських мов (німецької, французької, іспанської)	Заохочувати здобувачів вивчати доступні європейські мови за програмами паралельного навчання	Протягом виконання стратегії	Секція німецької мови, секція французької та іспанської мов
	З 5. Гарантувати, що здобувачі майстерно здійснюють іншомовну комунікацію та виявляють культурну компетентність, яких вони потребують для навчання та майбутньої професійної діяльності	- Оновлювати освітні програми відповідно до потреб ринку праці; - Заохочувати здобувачів обирати англійські дисципліни вільного вибору; - Мотивувати студентів удосконалювати іншомовну мовну компетентність.	Протягом виконання стратегії	НПП ГІМ
ЦІЛЬ 2. Українська мова С1 для студентів	З 1. Об'єктивно оцінити рівень володіння українською мовою студентів	Запропонувати вступний тест для студентів з метою виявлення відповідного рівня володіння українською мовою	Січень 2023 Вересень 2023	Кафедра української філології
	З 2. Просувати українську мову як мову спілкування (повсякденне спілкування, медіатизація у стінах закладу вищої освіти та поза його межами)	- Викладати 100% дисциплін немовних освітніх програм українською мовою, 80% – українською мовою і 20% – англійською мовою з 1-го року навчання;	Протягом виконання стратегії	Кафедра української філології, НПП ГІМ, бібліотекар ГІМ

		<ul style="list-style-type: none"> - Заохочувати всіх студентів, викладачів та адміністративно-допоміжний персонал до різних видів комунікації. 		
	3 3. Надавати підтримку тим, хто не володіє українською мовою	<ul style="list-style-type: none"> - Організувати курси з української мови для тих студентів, які не є носіями української мови; - Заохочувати тих студентів, які не є носіями української мови, відвідувати курси з української мови на безоплатних освітніх платформах; - Організувати вибірковий експрес-курс з української мови для студентів з низьким рівнем володіння рідною мовою з огляду на низький бал тесту; - Рекомендувати здобувачам із низьким рівнем володіння українською мовою обирати курси з української мови з переліку міждисциплінарних вибіркових дисциплін. 	<p>Лютий-червень 2023</p> <p>Протягом виконання стратегії</p> <p>1 семестр 2023</p> <p>Протягом виконання стратегії</p>	Кафедра української філології, НПП ГІМ, бібліотекар ГІМ
ЦІЛЬ 3. Українська мова для НПП та адміністративно-допоміжного персоналу	3 1. Об'єктивно оцінити рівень володіння українською мовою викладачів та співробітників	Запропонувати вступний тест для викладачів та адміністративно-допоміжного персоналу з метою виявлення відповідного рівня володіння українською мовою	Січень 2023	Кафедра української філології,
	3 2. Прийняти чітку інституційну мовну політику у ГІМ та керуватись нею в процесі спілкування, навчання та викладання.	<ul style="list-style-type: none"> - Сформулювати перелік урегулювань інституційно-мовної політики; - Зазначити необхідність дотримуватись мовної політики у трудових контрактах; - Спілкуватись українською мовою в професійній діяльності, у процесі викладання та комунікації. 	Січень 2023	Адміністрація ГІМ, Вчена рада.
	3 3. Надавати підтримку тим, хто не володіє українською мовою	- Тренувати викладачів та адміністративний персонал з української мови – 100% з 1-го року навчання;	Січень 2023	Кафедра української філології;

		<ul style="list-style-type: none"> - Організувати курси з української мови для тих, хто не є носієм української мови; - Заохочувати тих, хто не є носієм української мови, відвідувати курси з української мови. 	Протягом виконання стратегії	
ЦІЛЬ 4. Інтернаціоналізація	3 1. Удосконалювати мультилінгвальне / мультикультурне середовище у ГПМ	<ul style="list-style-type: none"> - Пропонувати більше автентичних ресурсів для читання англійською мовою з усіх навчальних дисциплін; - Влаштовувати культурні заходи з іноземних мов для студентів, викладачів та співробітників (лекції, семінари, вебінари). 	3 лютого 2023 Протягом виконання стратегії	НПП ГПМ
	3 2. Наслідувати мультилінгвальність та мультикультуралізм у змісті освітніх програм, побудові академічного та адміністративного дискурсу	<ul style="list-style-type: none"> - Оновлювати освітні програми з фокусом на мультилінгвальність та мультикультуралізм; - Сприяти оновленню та просуванню вибіркових курсів: Міжкультурна комунікація; Країнознавство; Мова, Культура і Суспільство; Іноземна мова як друга мова; - Заохочувати отримувати міжнародні сертифікати із визначенням рівня володіння англійською мовою. 	Протягом виконання стратегії Протягом виконання стратегії	Гаранти ОП, розробники ДЗВ, НПП
	3 3. Залучати викладачів англійської мови до участі у тренінгах та стажуваннях	<ul style="list-style-type: none"> - Надавати інформацію щодо тренінгів та стажувань; - Залучати студентів та викладачів до участі у мовних тренінгах та стажуваннях. 	Протягом виконання стратегії	Науково- методична Рада
	3 4. Заохочувати викладацький колектив до підвищення рівня володіння англійською мовою	<ul style="list-style-type: none"> - Стимулювати усіх науково-педагогічних працівників досягти рівня B2 у володінні англійською мовою; - Мотивувати науково-педагогічних працівників відточувати англомовну майстерність під час проведення 	Протягом виконання стратегії Протягом виконання стратегії	Адміністрація ГПМ, Вчена рада

		<p>наукового дослідження та підготовки публікацій до друку;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розробити систему заохочення науково-педагогічних працівників, які публікують результати дослідження англійською мовою (або іншими європейськими мовами); - Запрошувати іноземних фахівців. 	<p>Протягом виконання стратегії</p> <p>Протягом виконання стратегії</p>	
--	--	--	---	--

4. МОНІТОРИНГ РЕЗУЛЬТАТІВ

Моніторинг процесу розробки й оновлення діагностувальних, підсумкових тестів та їхньої ефективності – щороку у вересні.

Моніторинг змісту освітньо-професійних та освітньо-наукових програм – щороку у червні.

Моніторинг рівня володіння науково-педагогічними працівниками українською мовою – щороку у червні під час звіту викладачів кафедри про науково-методичну діяльність.

– Моніторинг рівня володіння науково-педагогічними працівниками англійською мовою – щороку у червні під час звіту викладачів кафедри про науково-методичну діяльність.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стратегія багатомовної освіти ГПМ затверджується Вченою радою інституту та вводиться в дію наказом директора.

Зміни та доповнення до Стратегії багатомовної освіти ГПМ затверджуються Вченою радою інституту та вводяться в дію наказом директора.